

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.05052 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародна економіка»

на тему: **«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТИВІДОРНОЇ КОМПАНІЇ
(НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ»)»**

Виконавець:

студент ФМЕ, гр.43а

Лобунець Владислав Вікторович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

Єрмакова Ольга Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Значення морських портів для розвитку економіки країни надзвичайно велике. Сучасний морський порт - це великий транспортний вузол, який пов'язує різні види транспорту: морський, річковий, залізничний, автомобільний, трубопровідний і ін. Портова діяльність є стратегічним аспектом розвитку економіки держави і одним з ключових ланок функціонування транспортної системи. Значну роль порти відіграють в забезпеченні транспортної незалежності, обороноздатності, зовнішньої торгівлі, а також у забезпеченні перевезень народногосподарських вантажів, розвитку і використання транзитного потенціалу України. У морських портах реалізується національна морська, митна і прикордонна політика, здійснюється державний портовий контроль. Морські порти є стратегічними об'єктами держави, це визначає необхідність вдосконалення методів і форм управління їх розвитком на основі сучасних підходів з метою підвищення ефективності їх діяльності..

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що стивідорні компанії виконують роботи, пов'язані з вантажно-розвантажувальними операціями, укладанням вантажів на судні і т.д., проте ефективність їх операційної та зовнішньоекономічної діяльності знижується. Пошук факторів впливу та шляхів підвищення ефективності допоможе скорегувати стратегію розвитку стивідорної компанії та підвищити її конкурентоспроможність.

Мета дослідження. Головною метою дослідження є аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля» та пошук шляхів її підвищення.

Завдання дослідження:

- дослідити систему забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній;
- систематизувати методи оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній;
- дослідити світовий досвід та українські реалії забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній;
- провести аналіз зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»;
- здійснити оцінку ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»;
- визначити фактори, що впливають на ефективність зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»;
- розробити рекомендації та конкретні заходи щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля».

Об'єктом дослідження є процес підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорної компанії ТОВ «ТІС-Вугілля».

Предметом дослідження виступають теоретичні основи та організаційно-економічні рішення щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорного підприємства ТОВ «ТІС-Вугілля»..

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі було застосовано такі методи дослідження, як табличний та графічний методи, порівняння і прогнозування, узагальнення, методи математичної статистики та економічного аналізу.

Інформаційною основою є такі джерела інформації як: нормативно-правові акти України, звіти міжнародних організацій, звіти державних адміністрацій, навчальні посібники, публікації у періодичних виданнях, матеріали звітності ТОВ «ТІС-Вугілля», матеріали науково-практичних конференцій, електронні ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (45 найменувань) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок. Основний зміст викладено на 95 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 8 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 1 статтю:

Лобунець В.В. Аналіз фінансової стійкості підприємства на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля» // Збірник наукових робіт за підсумками студентської дистанційної науково-практичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 10. Одеса: ОНЕУ, 2020. – 472 с., С.390-394.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методичні аспекти дослідження ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній»** розглянуто систему забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній, методи оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній, світовий досвід та українські реалії забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній.

У другому розділі **«Аналіз сучасного стану ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»** проаналізовано зовнішньоекономічну діяльність ТОВ «ТІС-Вугілля, надано оцінку ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля» та визначено фактори впливу на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

У третьому розділі **«Шляхи підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»** розглянуто перспективи

розвитку транспортної інфраструктури підприємства з позицій підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля», надані пропозиції розвитку його інвестиційної діяльності та розроблено організаційно-економічні засади залучення ТОВ «ТІС-Вугілля» до портового кластеру.

ВИСНОВКИ

У результаті аналізу широкого спектра теоретичних та аналітичних джерел щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорної компанії ТОВ «ТІС-Вугілля» зробимо такі висновки:

1. Порт і стивідорна компанія - це не одне і те ж. Стивідор здійснює свою діяльність в порту, але не є ним. Крім того, в порту може працювати кілька стивідорних компаній, а якщо він великий, то і більше сотні. В силу специфіки галузі морського транспорту, стивідорні компанії, як правило, є учасниками зовнішньоекономічної діяльності, так як через їх причали перевантажуються не тільки каботажні, але і зовнішньоторговельні вантажі. У зв'язку з цим діяльність ринку стивідорних послуг значною мірою схильна до впливу світової торгівлі. Основним напрямком зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній є міжнародна торгівля послугами, пов'язаними із здійсненням товарообороту. До них відносяться: митні послуги, послуги зі страхування, послуги по міжнародних розрахунках, транспортно-експедиторські послуги, послуги зі зберігання товарів.

2. При аналізі основної виробничої діяльності стивідорної компанії розглядаються як кількісні, так і якісні показники. Кількісні показники роботи стивідора визначають і характеризують обсяг виробничої діяльності, розміри виробництва. До їх числа відносяться: вантажообіг; вантажопереробка (в фізичних тоннах і тонно-операціях); суднообіг; вагонообіг. Якісні показники роботи стивідора характеризують ефективність його роботи і в значній мірі визначають рівень виробничої культури порту. До якісних показників основної виробничої діяльності організацій порту відносяться: продуктивність праці; результати обробки суден; результати обробки вагонів; собівартість переробки однієї тонни вантажу.

3. Головним трендом на сьогодні, беручи до уваги значне збільшення об'ємів світової торгівлі товарами, є підвищення ефективності роботи портів і стивідорних компаній, що здійснюється з метою зниження тарифів на транспортування і підвищення конкурентоспроможності. Аналіз даних по методам оцінки ефективності роботи портів і пов'язаних з ними організацій у світі показав, що здійснюються перші кроки для формування таких методів оцінки та, на жаль, не існує загальноприйнятого підходу для їх проведення. В Україні офіційно прийнятої методології аналізу ефективності роботи портів і стивідорних компаній теж немає. Проте, для ефективного їх розвитку, грамотного управління держмайном і залучення інвестицій в галузь в 2013 році було створено державне підприємство «Адміністрація морських портів України» (ДП «АМПУ»).

4. Зовнішньоекономічну діяльність ТОВ «ТІС-Вугілля» визначають три важливі характеристики: загальний обсяг (товарооборот), товарна і географічна структура. Аналіз даних показав, що загальний обсяг перевалки вантажу має позитивну динаміку, причому експорт товарів займає більшу частину перевалки ніж

імпорт та транзит. Підприємство спеціалізується на перевалці вугілля та залізрудних концентратів, що складає 90% від загальних об'ємів перевалки. Більша частина вантажу експортується до Китаю, а імпортується з США та Нідерландів.

5. Аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства показав, що ТОВ «ТІС-Вугілля» веде зовнішньоекономічну діяльність ефективно, проте за останні роки ефективність знизилася. Головним чином це пов'язано зі зменшенням цін на надані послуги, що у свою чергу призвело до відносного зростання витрат. Спостерігаються позитивні тенденції по зменшенню поточних зобов'язань, зростанню власного капіталу та оборотних активів підприємства. Також варто відзначити успіхи кадрової політики підприємства, в результаті якої число звільнень та прийнятих робітників зменшилося, середньоспискова кількість працівників зросла, що означає уповільнення плинності кадрів на підприємстві.

6. Згідно з проведенням аналізом факторів впливу PESTEL на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства існують політичні, економічні, соціальні, технологічні, екологічні та правові фактори. Дослідження впливу конкурентних сил з моделі аналізу конкуренції М. Портера виявив існування бар'єрів входу в галузь морського транспорту та стивідорних послуг: сукупність економічних, технологічних, інституційних умов і параметрів, які перешкоджають потенційним новачкам зайти на новий ринок.

7. Вантажі в стивідорне підприємство надходять декількома видами транспорту, при цьому їх частки з роками змінюються. Традиційно і переважно вантажі надходять залізничним і автотранспортом. Першочерговим стримуючим фактором розвитку стивідора є залізничні підходи. Аналіз показує, що існує гостра необхідність розвитку залізничних підходів як ближніх, так і віддалених від підприємства. Дана проблема загострюється тим, що «Укрзалізниця» з різних причин не має необхідних коштів для розвитку залізничної інфраструктури в необхідних обсягах. Для розвитку важливих інфраструктурних об'єктів пропонується втілення концепції державно-приватного партнерства (Public-Private Partnership), при якій вирішується відразу два питання: по-перше, виключена необхідність приватизації важливих об'єктів, що мають величезне стратегічне значення для їх реалізації, по-друге, за рахунок приватних спеціалізованих організацій і їх капіталу стає можливе будівництво таких важливих об'єктів за мінімальною ціною і високою якістю.

8. Можна виокремити наступні пріоритетні напрямки інвестиційної діяльності ТОВ «ТІС-Вугілля»: екології та охорони навколишнього середовища, розвитку портових споруд, кадрового забезпечення підприємства, модернізації інфраструктурних послуг, автоматизації вантажно-розвантажувальних робіт, оптимізації руху вантажів, обслуговування суден більшої місткості. Для реалізації вище наведених проєктів нами пропонується два альтернативних шляхи залучення міжнародних інвестицій – прямих і портфельних.

9. Одним із сучасних механізмів об'єднання зусиль бізнесу, науки і держави по комплексному вирішенню питань інноваційного розвитку розглядається створення територіальних кластерів. Кластер являє собою комунікаційний інструмент, спрямований на активізацію зусиль зі створення перспективних комерційних технологій, нових продуктів (послуг), залучення додаткових ресурсів

для проведення досліджень та розробок на основі участі всіх зацікавлених сторін (бізнесу, науки, держави і громадянського суспільства), а також на вдосконалення нормативно-правової бази в галузі науково-технологічного та інноваційного розвитку. Мета такого об'єднання - планування і організація розробки конкретних проривних технологій в певній сфері. ТОВ «ТІС-Вугілля» може виступати як учасником, так і ініціатором утворення морегосподарського кластеру на території порту Южний.

АНОТАЦІЯ

Лобунець Владислав Вікторович, «Стан та перспективи підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорної компанії (на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05052 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка», - Одеський національний економічний університет – Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорної компанії ТОВ «ТІС-Вугілля». У роботі розглядаються теоретико-методичні аспекти дослідження ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній, світовий досвід та українські реалії забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності стивідорних компаній та методи їх оцінки.

Проаналізовано зовнішньоекономічну діяльність ТОВ «ТІС-Вугілля», проведено аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, та за допомогою PESTEL аналізу охарактеризовано вплив чинників, що сприяють та заважають ефективній зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Запропоновані шляхи підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, розглянуто перспективи розвитку транспортної інфраструктури, стратегічні напрямки розвитку інвестиційної діяльності підприємства та оптимізації його операційної діяльності.

Ключові слова: стивідорна компанія, ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства, експорт, імпорт, транспортна інфраструктура.

ANNOTATION

Lobunets Vladislav, "The state and prospects of improving the efficiency of foreign economic activity of the stevedoring company (on the example of LLC "TIS-Coal")"

Qualifying work for a bachelor's degree in 6.05052 «International Economic Relations» in the educational program "International Economics». Odessa National Economic University. - Odessa, 2020

Thesis consists of three sections. The object of the study is the foreign economic activity of TIS-Coal LLC and the process of increasing its efficiency. Diploma thesis deals with the theoretical and methodological aspects of the study of the effectiveness of foreign trade of stevedoring companies, world experience and Ukrainian realities of ensuring the effectiveness of foreign trade of stevedoring companies and methods of their evaluation.

The foreign economic activity of TIS-Coal LLC was analyzed, the analysis of the efficiency of the enterprise's foreign economic activity was carried out, and with the help of PESTEL analysis the influence of the factors promoting and hindering the effective foreign economic activity of the enterprise was characterized.

The ways of increasing the efficiency of foreign economic activity are offered, prospects of development of a transport infrastructure, strategic directions of development of investment activity and optimization of its operational activity are considered.

Keywords: stevedoring company, efficiency of foreign economic activity of the enterprise, export, import, transport infrastructure.